

Гречишкін І.К.

курсант 3 курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Бідняк Г.С.

доцент кафедри криміналістики та домедичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДАКТИЛОСКОПІЯ: ПОНЯТТЯ, СТАНОВЛЕННЯ, АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

Криміналістична наука є складною та багатоаспектною галуззю знань, що відіграє одне з найважливіших значень у процесі розслідування та розкриття кримінальних правопорушень та притягненні винних до відповідальності. Серед основних розділів криміналістичної техніки важливе місце займає трасологія, а саме її галузь дактилоскопія.

Дактилоскопія являє собою галузь трасології, що спеціалізується на вивченні та дослідженні дактилоскопічних слідів у формі унікальних папілярних візерунків та морфологічних особливостей шкіри людини, їх неповторних та індивідуальних властивостей, а також їх відносної стійкості з метою ідентифікації особи та подальшого розкриття кримінальних правопорушень [1].

Питання використання унікальних особливостей слідів людського тіла для розслідування злочинів здавна цікавило людство, що й зумовило подальше виокремлення наукової галузі дактилоскопії.

Період наукового становлення дактилоскопії пов'язують із ім'ям італійського науковця, професора Болонського університету Марчелло Мальпігі, який вперше у своїй праці «Про зовнішні органи чуття», як датована 1665 роком, науково описав папілярні візерунки та висловив думку, про їх характерну неповторність для кожної людини. Проте, італійський вчений розглянув це питання відносно поверхово, не аналізуючи їх будову, а лише згадуючи про них. Актуальності воно набуло під час досліджень чеського професора Я.Е. Пуркіньє, який у своєму трактаті «До питання про фізіологію шкіряного покриву людини уперше класифікував візерунки шкіри на пальцях на 9 категорій [2].

Однак, розгляд дактилоскопії як інструменту у процесі розкриття та розслідування злочинів пов'язують із ім'ям поліцейського чиновника В.Д. Гершеля, який у зв'язку із специфікою своєї роботи, а саме фінансовою діяльністю із мешканцями Індії, у 1858 році здійснив спробу ідентифікації особи в залежності від її папілярних візерунків. Цьому передувало те, що європейці, які на той час контролювали Індію, часто не могли відрізнити мешканців один від одного, через їх схожість, що зумовило зростання чисельної кількості випадків

шахрайства з боку останніх. На це Гершель відреагував досить ефективно, зобов'язавши індусів ставити відмітки на квитанціях про оплату та спеціальній книжці звичайною штемпельною фарбою, що значно полегшило процедуру ототожнення особи та знизило кількість випадків правопорушень. Однак ідеї Гершеля не знайшли значної підтримки на той час, а тому закріплення дактилоскопії на законодавчому рівні було відкладено ще майже на півсторіччя[2].

Першою країною, яка впровадила офіційно впровадила дактилоскопію у розслідування злочинів стала Велика Британія у 1895 році. Це сталося завдяки зусиллям англійського антрополога Френсіса Гальтона та його праці «Відбитки пальців», де були наведені незаперечні доводи на користь запровадження дактилоскопії. По-перше, папілярний візерунок характеризується значною стійкістю та є незмінним протягом усього життя людини. По-друге, він є особливим та унікальним для кожної без виключення особи. По-третє, у процесі аналізу величезної кількості відбитків було зроблено висновок, що ймовірність збігу становить приблизно один випадок до 64 мільярдів, тобто фактично неможлива. Після Англії, майже всі країни світу законодавчо закріпили дактилоскопію.

На сучасному етапі, дактилоскопія є дуже розвиненою галуззю, що застосовується по всьому світі. Симбіоз багатовікових досліджень та сучасних технологій дозволяє виконувати найскладніші завдання у відповідності до стану злочинності. У зв'язку із тим, що сьогодні, при встановленні особистості за допомогою дактилоскопічних методів, ймовірність помилки є фактично мінімальною, то сліди отриманні на місці події чи із знаряддя вчинення злочину є незаперечними доказами у розгляді певного кримінального правопорушення, що свідчить про значний рівень нормативного регламентування дактилоскопії.

Однак, дактилоскопія все ще не досягла вершини свого розвитку й потребує періодичного вдосконалення та пошуку інноваційних рішень. На сьогодні в нашій державі існує нагальна потреба у створенні єдиної багатofункціональної дактилоскопічної бази, до якої будуть внесені відомості не тільки осіб, що мали проблеми із законом, а також усіх без винятку громадян. Це дозволить значним чином пришвидшити процес розслідування злочинів, допоможе мінімізувати порушення міграційного та антикорупційного законодавства, а також спростить процес ідентифікації трупів, що є особливо важливим в умовах ведення бойових дій на сході нашої держави [3].

Вчені справедливо наголошують на необхідності прийняття окремого закону про дактилоскопіювання живих осіб та трупів, в якому були б зазначені правова основа дактилоскопічної реєстрації, перелік осіб, які підлягали б обов'язковому та добровільному дактилоскопіюванню із забезпеченням їх прав та свобод, умови та підстави дактилоскопіювання, межі застосування дактилоскопічної інформації, права доступу до неї, умови зберігання та редагування дактилокарт тощо [4].

Підводячи підсумок, слід зазначити, що дактилоскопія пройшла значний шлях розвитку до того, що ми маємо на сьогоднішній день. Звичайно, все ще

залишається певна кількість проблем та недоліків, що потребують додаткового розгляду з боку світового наукового співтовариства та державних органів, однак їх вирішення дозволить значним чином покращити стан боротьби із чисельною кількістю проявів протиправних діянь.

Бібліографічні посилання:

1. Криміналістика: конспект лекцій. Кафедра криміналістики, судової медицини та психології Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Дніпро. 2019 р., 173 с.
2. Черниченко І.В. «Окремі аспекти становлення дактилоскопії до 1900 р.»; наукова стаття, вісник кримінального судочинства №3/2015.
3. Логвиненко А.О. «Напрями удосконалення використання дактилоскопічної інформації в розслідуванні злочинів», Юридичний вісник 1 (42) 2017.
4. Vidnyak H.S. On the conservation of the trace picture on the clothes of the corpse during its examination *Наук. вісн. Дніпроп. держ. ун-ту внутр. справ.* 2019. № 1 Спецвипуск. (Index Copernicus) С. 194-197.

Григор'єва Наталія Віталіївна

курсант 4 курсу

Науковий керівник:

Плетенець В. М.,

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри криміналістики та
домедичної підготовки
(факультет підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ)

ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СЛІДЧОГО ДО РОЗСЛІДУВАННЯ

На слідчого покладається дуже висока відповідальність, а також велика суспільна значущість відповідної його діяльності, тому важливим фактором є саме психологічна готовність кожного правоохоронця до здійснення відповідних процесуальних дій в рамках чинного законодавства нашої країни. Адже знаходження істини кожного кримінального правопорушення повністю залежить від ефективної роботи працівника правоохоронного органу.

Слідчому під час своєї безпосередньої роботи доводиться стикатися з певної різноманітної інформацією, яку надають йому громадяни, шляхом заяви чи повідомлення, чи сама протиправна дія залишає після себе окремі фактори, чи сам фахівець, самостійно знаходить інформацію у відкритому доступі. Через ці